

بازتاب نمادهای پیروزی در نقوش برجسته دوران اشکانی و ساسانی

مؤلف :

زهرا قندی

سرشناسه: قتدی، زهرا، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور: بازتاب نمادهای پیروزی در نقوش برجسته دوران
اشکانی و ساسانی/ مولف زهرا قتدی.

مشخصات نشر: اصفهان: نخنگان شریف، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۲۰۵ ص.: مصور، جدول.

شابک: 978-600-96367-2-3

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: نقش‌های برجسته ساسانی

موضوع: نقش‌های برجسته اشکانی

موضوع: نمادها

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۵ ب۲ ق/۹۱۲۸۰ NB

رده‌بندی دبویی: ۷۳۱/۵۴۰۹۵۵

ماره ثبت‌شناسی ملی: ۴۲۲۱۸۰۱

انتشارات نجنگان شریف

عنوان اثر: بازتاب نمادهای پیروزی در نقوش برجسته دوران اشکانی و ساسانی

مب: زهرا قتدی

نوبت چاپ: اول

سال: ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰

صفحه آرا: مهندس سمیه رحیمی

طرح جلد و ناظر چاپ: مهندس محمدهادی احمدی

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۳۶۷-۲-۳

اصفهان - خیابان میر - جنب پل هوایی - مجتمع تجاری پیکه - واحد شماره ۱۱

☎ ۰۳۱-۳۶۶۲۲۴۹۹

☎ ۰۳۱-۳۶۶۲۲۶۹۵

www.bamabashidlotfan.ir

☎ ۰۹۱۳ ۳۰۳۰۱۴۱

✉ ahmadi.mohamadhadi61@gmail.com

@negin141

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
فصل اول: ایران در دوران اشکانی و ساسانی	
۱۳	وضعیت مذهبی، سیاسی و اجتماعی دوره اشکانی
۲۰	وضعیت مذهبی، سیاسی و اجتماعی ساسانیان
۲۳	هنر در دوره اشکانی
۲۹	هنر دوره ساسانی
فصل دوم: نمادهای پیروزی شاهان در نقوش برجسته دوره اشکانی و ساسانی	
۳۳	نماد در هنر
۳۶	تفاوت نماد و نشانه
۳۷	خاصیت رمزآگین نماد
۳۸	خاصیت دوگانگی نماد
۳۸	نماد در هنر ایران باستان
۴۵	۱. نقوش سماوی
۵۲	۲. نقوش حیوانی
۶۳	۳. نقوش گیاهی
۶۸	۴. نقوش پرنده
۷۱	۵. نقوش طبیعی
۷۵	۶. نقوش هندسی

فصل سوم : نقوش برجسته دوره اشکانی

نقش برجسته در دوره اشکانی ۷۹

بررسی نمادهای پیروزی شاهان در نقوش برجسته ی اشکانی ۸۶

فصل چهارم : نقوش برجسته دوره ساسانی

نقش برجسته در دوره ساسانی ۱۱۹

بررسی نمادهای پیروزی شاهان در نقوش برجسته ی دوره ی ساسانی ۱۲۴

فصل پنجم : مقایسه تطبیقی نمادهای پیروزی شاهان در نقوش برجسته دوران اشکانی و ساسانی

۱. نمادهای مذهبی ۱۷۶

۲. نمادهای انسانی ۱۷۹

۳. نمادهای جانوری ۱۸۴

۴. نمادهای گیاهی ۱۸۵

۵. نمادهای اشیاء ۱۸۵

نتیجه گیری ۱۹۷

فهرست منابع ۲۰۰

در عصری که جهان به سوی برداشتن مرزها و نوعی همگرایی در قالب جهانی شدن پیش می‌رود و مقوله‌ی هنر بسیار بیشتر از گذشته فراگیر شده است، توجه به موضوع نمادپردازی و بررسی نمادها در هنرها از اهمیتی خاص برخوردار است. فقدان یا ضعف خودآگاهی تاریخی در زمینه‌ی هنر ملی و عدم دلبستگی به آن، موجب بروز بحران هویت در جامعه می‌شود و توجه به آن نقش عمده‌ای در ایجاد و تقویت هویت ملی در هر کشور دارد.

در این تحقیق، نمادهای پیروزی شاهان در نقوش برجسته‌ی صخره‌ای دوران اشکانی و ساسانی در مقام عناصر شاخص عظمت و شکوه شاهان در این دوره بررسی و مقایسه می‌شود و تلاش شده است، این نمادها از جنبه‌های مختلف مورد بررسی و تطبیق قرار گیرد. امروزه بخشی از خودآگاهی فرهنگی ما مرهون فعالیت‌های باستان‌شناسی است، به نوری که موجب تشخیص بخشیدن به هویت ملی، ایجاد اعتماد، قدرت و سرافرازی ملی و در نهایت تحکیم انسجام ملی می‌شود. آثار و مدارک باستان‌شناسی، چشم‌اندازی عین‌ی، ملموس و بی‌واسطه از گذشته‌ی تاریخی ایران ارائه می‌دهند. در این میان، نقوش برجسته‌ی صخره‌ای یکی از آن شواهد باستان‌شناسانه است که سهمی بی‌ادین در شکل‌گیری هویت ملی دارد.

بشر از دیرباز به جاودان‌ساختن خواست‌ها، باورها و آرزویش ای خود در قالب نقاشی، کنده کاری، سنگ‌تراشی و حجاری، ساخت تندیس‌ها، سنگ‌نوشته‌ها، ستون‌های یادبود، سنگهای مرزی و ... پرداخته است. یکی از هنرهای ارزشمند و سرزمین کهنسال ایران که سابقه‌ای بسیار طولانی دارد، نمایش پیروزی‌ها، فتوحات، عظمت، مشروعیت شاهی و برتری اجتماعی و معنوی شاهان در هنر حجاری بر سینه کوهها - صخره‌هاست.

در ایران باستان، دیواره صخره‌ها و کوهها، جلوه گاه دیرین هنر حجاری بوده و یادمان‌های صخره‌ای فراوانی از دورانهای تاریخی ایران به یادگار مانده است.

نوشتار حاضر به بررسی سیر تحول نمادهای پیروزی شاهان در این دو دوره پرداخته و آنها را با هم مقایسه می‌کند و به بحث راجع به شباهت‌ها و تفاوت‌های این نمادها در این دو دوره می‌پردازد.